

Posudek bakalářské práce:

Kristýna DUŠKOVÁ, *Urbární rejstříky arcibiskupského panství Týn nad Vltavou 1719–1723.*

Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Ústav archivnictví a pomocných věd historických, České Budějovice 2018, 84 stran.

Urbáře sice představují cenné a zajímavé prameny, v poslední době však nepatří mezi častá témata české historiografie a tím méně studentských prací, pro urbáře z doby pozdějších fází raného novověku to platí o to více – a tak lze jen uvítat, že si Kristýna Dušková vybrala za téma své bakalářské práce urbární rejstříky, zpracované v letech 1719 až 1723 pro arcibiskupské panství Týn nad Vltavou a nacházející se v rámci rozsáhlého fondu Arcibiskupství pražského, který je deponován v pražském Národním archivu.

Bakalářská práce K. Duškové zahrnuje šest kapitol včetně úvodu a závěru. Ve stručném Úvodu (s. 7) autorka představila cíl a strukturu práce, která byla ovlivněna skutečností, že se vývojem města Týn nad Vltavou detailně zabýval Josef Sakař ve druhém díle své rozsáhlé práce věnované dějinám města Týn nad Vltavou a jeho okolí (i když dějiny vlastního vltavotýnského panství dosud zpracovány nebyly a pramenná základna v tomto případě není příliš bohatá). V dalších dvou kapitolách pak K. Dušková jednak zrekapitulovala historii Týna nad Vltavou a celého panství na základě zatím existující literatury (s. 8–10), jednak podala stručnou charakteristiku urbářů a krátce zhodnotila dosavadní zájem české historiografie o tento typ pramenů (s. 11–13). Zvláště pro období raného novověku, jehož se týká i předkládaná práce, se bohužel ve zpracování K. Duškové jedná o výčet velmi skrovný (zmínku by zasloužily např. práce J. Pařeza, další práce P. Vorla nebo práce věnované urbářům moravským či slezským), autorka však upozornila alespoň na základní tendence ve výzkumu urbářů a upozornila na významnou pomůcku v podobě jejich soupisů.

Vlastním jádrem bakalářské práce K. Duškové jsou ovšem dvě následující kapitoly – čtvrtá kapitola, obsahující vnější a vnitřní rozbor (resp. popis) zkoumaných pěti urbářů z let 1719 až 1723 (s. 14–16) a zejména rozsáhlá kapitola pátá, nazvaná „Vltavotýnské panství na počátku 18. století“ (s. 17–39). V ní autorka vyšla z již zmíněného zpracování Josefa Sakaře, který ovšem využil pouze katastry a příznávací tabely z let 1713 a 1721, a doplnila jeho údaje o informace získané právě z urbářů. V následujícím textu pak postupně představila všechny lokality v čele s Týnem nad Vltavou jakožto centrem panství a poté v abecedním pořádku 22 jednotlivých vesnic, u každé z nich přitom připojila tabulku obsahující údaje o výši svatojiřského a svatohavelského úroku odvedeného v příslušných rocích (pro vesnice jsou k dispozici údaje ze všech let kromě roku 1721, v němž byl vypracován rejstřík pouze pro Týn nad Vltavou, pro který naopak chybějí údaje z let 1722 a 1723). Navíc bylo možno připojit i údaje o výši schodků a tedy i o čistém úroku, což je zajímavým specifickým vltavotýnských urbářů, resp. rejstříků (jak by bylo možno zjistit detailnějším studiem dosavadní literatury). U každé z vesnic autorka doplnila i stručnou souhrnnou charakteristiku odváděných úroků, stejně jako počet hospodářů, kteří úroky odváděli (škoda, že nebyl tento počet uveden přímo v příslušné tabulce); jak vyplývá z uvedených příkladů, jejich povinnosti byly dosti odlišné, takže výpočet průměrného zatížení bez znalosti rozsahu hospodářství by zůstával v rovině statistické hříčky. Kromě finančních dávek se však autorka bohužel příliš nezabývala přetrvávajícími dávkami naturálními a také robotními povinnostmi, a výrazně

nezdůraznila ani skutečnost, že pro město Týn nad Vltavou byly v roce 1721 roboty zrušeny (viz zmínka na s. 9). Poslední podkapitola bakalářské práce pak obsahuje souhrnné údaje pro jednotlivé roky i vesnice – i když údaje v obou tabulkách nejsou pro roky 1720, 1722 a 1723 shodné, což je dáno nejspíše tím, že do nich byly převzaty součty z urbářů, které nemusely být vždy správné (jak napovídá pozn. 178 – a upozorňuje tak na potřebu jejich ověření). Jinak si většinou autorka poradila s číselnými údaji, jejich součty a převody úspěšně, chybný dílčí součet se nachází pouze u vsi Slabčice (čistý úrok v roce 1722 činil 16 zl. 29. kr. 1 ¾ d., tj. o deset krejcarů více). K další kvantifikaci nebo případně zpracování zjištěných souhrnů grafickou formou již K. Dušková nepřistoupila, Závěr (s. 40) obsahuje v podstatě zejména shrnutí obsahu práce. Vítané by přitom bylo i zamyšlení nad přesnějším označením zkoumaných pramenů – přestože práce nese název „Urbární rejstříky“, v textu autorka důsledně používá pouze označení „urbář“.

V bakalářské práci K. Duškové nechybějí obligátní přílohy v podobě seznamu použitých zkratk (s. 41), seznamu pramenů a literatury (s. 42–43) a seznamu příloh (s. 44–45), mezi nimiž kromě zmíněných tabulek zařazených v textu (cenné by bylo připojit odkaz na strany) a reprodukcí pramene (s. 80–83), vhodně doplněných mapou panství (s. 84), patří nejvýznamnější místo rozsáhlé tabelární edici „urbáře“ z roku 1719 (s. 47–77), která byla náležitě doplněna Ediční poznámkou (s. 46); zvolené ediční postupy je přitom možno označit za adekvátní. Vhodným doplňkem textu je rovněž tabulka 26 (s. 79) podávající přehled majetku v jednotlivých vesnicích na základě literatury (tj. nepochybně Sakařovy práce, i když to u tabulky není výslovně uvedeno).

Právě edici urbárního rejstříku z roku 1719 považuji za nejvýznamnější část bakalářské práce K. Duškové, ocenění kromě toho zaslouží i samotná práce s paleograficky nesnadným pramenem a vypořádání se s dnes již tradiční prací J. Sakaře a doplnění jeho údajů; autorka tak úspěšně prokázala schopnost heuristické i ediční práce s historickými prameny. Práce je psána čtivě a srozumitelně a jazykově a stylisticky je vyhovující, i když se autorka nevyvarovala některých překlepů, gramatických chyb či chyb v interpunkci, které je nejspíše třeba přičíst na vrub nedostatku času před dokončením práce. Více prostoru také bylo možno věnovat pojednání o urbářích a dalším povinnostem poddaných na vltavotýnském panství, stejně jako popisu pramenů a jejich charakteristice. Přes tyto připomínky představuje bakalářská práce Kristýny Duškové dle mého soudu zajímavý příspěvek nejen k poznání vývoje panství Týn nad Vltavou, ale i ke studiu urbaniálních pramenů pozdního raného novověku (které zatím většinou unikají zpracování) obecně. Práce rozhodně splňuje požadavky kladené na tento typ prací, a proto ji ráda doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat stupněm **velmi dobře**.

V Praze dne 24. srpna 2018

Doc. PhDr. Marie Ryantová, CSc.